

GEORGE MURNU
(1870—1958)

George Murnu a închis ochii.

Retras în timpul din urmă din lume, el s-a stins la vârsta de aproape nouăzeci de ani, obosit de greul unei vieți îndelungate, pe care a știut s-o poarte cu o tinerească vioiciune și cu o rară vigoare spirituală. S-a născut la Veria, în Macedonia, dintr-un tată el însuși cărturar, fost preot al capelei române din Budapesta. Mic de stat, cu pasul mărunț, cu părul negru revărsat peste cap, cu ochi scînteietori și adînci, cu un debit nesecat și cu avînturi de pasiune în conversație, așa stăruie astăzi în amintirea noastră, în momentul trecerii lui din această viață, profesorul și poetul George Murnu.

Ca profesor de arheologie la Universitatea din București — după studii de specialitate făcute în Germania, în Grecia și în Italia — el a dus la noi mai departe tradiția arheologică inaugurată de Alexandru Odobescu, căutînd să reverse în sufletul tinerimii avîntul cald și entuziasmul sincer pentru creațiunile artei elene. Poet, însă, mai înainte de toate, preocuparea statornică a întregii sale vieți spirituale a fost realizarea în forme artistice cît mai desăvîrșite a idealurilor sale poetice. Începuturile activității sale poetice datează de la sfîrșitul secolului trecut. Puțini, poate, dintre contemporani, vor fi avut sub ochi primul său volum de poezii, apărut la Iași în 1898 și intitulat *Gînduri și Vise*; mai puțini încă vor fi știind cîtă simțire și cîtă gingășie a închis în el tînărul pe atunci poet. Nu mult după data de mai sus, George Murnu și-a început colaborarea la *Convorbiri Literare*, publicînd aci traduceri din poeți moderni, fragmente din traducerea *Iliadei* și, paralel, studii istorice, filologice și arheologice. Au urmat apoi, în perioada dezvoltării și maturizării talentului său, alte producții poetice, dintre care nu uităm a însemna aici minunatele poezii scrise în dialectul matern și imnul — de un înalt lirism — intitulat *Alme Sol*.

Gloria poetică a lui George Murnu rămîne, însă, fără îndoială, traducerea epopeilor homerice : a *Iliadei* în hexametre, a *Odiscei* în endecasilabi iambici. Desăvîrșirii artistice a acestei lucrări i-a închinat Murnu întreaga sa viață, el fiind preocupat neconținut să găsească cele mai potri-

vite soluții problemelor pe care i le puna transpunerea originalului grec în limba română. De la primele fragmente ale acestei transpuneri, apărute în *Convorbiri Literare*, și de la publicarea celor dintii douăsprezece cînturi din *Iliada* în editura *Lucașărilor* din Budapesta, pînă la recente două ediții, prezentate publicului de astăzi de profesorul Pippidi, diferitele ediții apărute în curgerea anilor înfățișează versiuni mereu îmbunătățite, și se poate zice cu drept cuvînt că truda cea mare a traducătorului a constat tocmai în refacerea repetată a operei lui. Lucrarea a fost susținută tot timpul de studiul adîncit al posibilităților de expresie ale limbii noastre și de studiul lexicului românesc de pretutindeni. Cunoscător neîntrecut al graiului românesc din toate provinciile, traducătorul a contopit dialectele, ajungînd la o sinteză, în realizarea căreia el s-a condus de criteriul selecțiunii și al eufoniei, dar, mai presus de toate, de dorința de a face ca traducerea să poarte pecetea originală a limbii noastre. Rezultatul a fost o creare din nou, în forme cu totul proprii, a poeziei homerice, nu „o reproducere mecanică, literală, o caricatură sau o masacrare a originalului într-un jargon de suburbie europeană”, cum se exprimă traducătorul însuși în prefața minunatei ediții apărute la „Cultura Națională”, sub îngrijirea lui Vasile Pârvan.

Marea însemnătate a acestei creații de artă s-a văzut la timp : Academia Romînă a acordat poetului-traducător cel mai mare premiu al ei, cu care fuseseră cinstiți Vasile Alecsandri, Odobescu și Coșbuc, împlinindu-și, astfel, cu prisosință chemarea ei față de una din cele mai frumoase cărți romînești și întrunind, pentru aceasta, încuviințarea tuturor închinătorilor frumosului. În anul 1923, înaltul for de cultură l-a ales membru activ. Se zice de obicei că locul de traducător al unei opere este totdeauna vacant : nu credem că ne depărtăm prea mult de adevăr afirmînd că, în cazul traducerii lui Murnu, locul a fost definitiv ocupat. Ce laudă mai mare decît aceasta ? Ce răsplată sufletească mai vrednică de străduințele unei vieți omenești ?

Scriitorul acestor rînduri, care adeseori a fost martorul pasiunii cu care George Murnu lucra la traducerea din Omer, își face prin aceste rînduri o pioasă datorie, aducînd memoriei lui un emoționat omagiu de admirație. Și el speră că i-l poate aduce și în numele tuturor aceluia care, convinși de însemnătatea monumentului literar lăsat de George Murnu generațiilor viitoare, sînt datori să-i prețuiască aducerea-aminte, ca pe a unui îndrumător pe căile cele drepte ale literaturii noastre, pentru care un asemenea monument trebuie să fie o școală și un exemplu.

Th. A. Naum